

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Radmily Baďurové a soudkyň Mgr. Šárky Bokůvkové a JUDr. Šárky Žmolilové ve věci

žalobkyň: a) **Kiriaki H.**, narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem JUDr. Josefem Sedláčkem
sídlem Starobranská 327/4, 787 01 Šumperk

b) **Kateřina R.**, narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem JUDr. Josefem Sedláčkem
sídlem Starobranská 327/4, 787 01 Šumperk

proti

žalované: **Zábřežská lesní s. r. o.**, IČO 45193185
sídlem Lukavice č. p. 115, 789 01 Lukavice
zastoupená advokátem JUDr. Radovanem Mrázkem
sídlem Masarykovo náměstí 3125/11, 787 01 Šumperk

o zaplacení částky 1.000.000 Kč a 500.000 Kč s příslušenstvím

k odvolání žalobkyň a žalované proti rozsudku Okresního soudu v Šumperku ze dne 5. března 2018, č. j. 208 C 51/2016-56,

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se ve vztahu k žalobkyni a) ohledně částky 200.000 Kč a ve vztahu k žalobkyni b) ohledně částky 60.000 Kč **mění** takto:

Žalovaná je **povinna zaplatit** žalobkyni a) 200.000 Kč a žalobkyni b) 60.000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Ve zbývající části se rozsudek okresního soudu **potvrzuje**.

II. Žalovaná je **povinna nahradit** žalobkyním a) a b) na nákladech řízení částku 38.188 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyň.

III. Žalovaná je **povinna nahradit** žalobkyním a) a b) na nákladech odvolacího řízení částku 15.959 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyň.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu na zaplacení částky 1.000.000 Kč pro žalobkyni a) a částky 500.000 Kč pro žalobkyni b) (odstavec I. výroku) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (odstavec II. výroku).
2. Okresní soud vyšel ze zjištění, že při dopravní nehodě dne 30. 9. 2013 byl usmrcen František H., manžel žalobkyně a) a otec žalobkyně b). Dopravní nehodu zavinil zaměstnanec žalované Radek J. a za tento skutek byl pravomocně odsouzen pro přečin usmrcení z nedbalosti. Žalobkyně a) a zemřelý žili ve společné domácnosti jako manželé po dobu 41 let a z manželství pochází 3 děti. Trvala mezi nimi pevná citová vazba, společně podporovali finančně své děti. Po nehodě se nemohla starat o svou matku, která se krátce před tím k nim nastěhovala. Rovněž žalobkyně b) měla ke svému otci pevný citový vztah, až do roku 2012 žila se svými rodiči ve společné domácnosti. Smrt Františka H. narušila jejich rodinný život. Po dopravní nehodě se obě léčí u odborníka z důvodu psychických potíží, kdy u žalobkyně a) přetrvává chronická smíšená úzkostně depresivní porucha, její stav se zhoršuje v obdobích spojených se vzpomínkami na zemřelého manžela. Žalobkyně b) se léčila v psychiatrické ambulanci od roku 1997, její stav se výrazně zhoršil po rodinné tragédii, kvalita jejího života je snížena, deprese je nehluboká, ale přešla do stavu chronicity s nejistou prognózou. Z těchto, jakož i finančních důvodů ukončila studium vysoké školy po absolvování bakalářských zkoušek. Z důvodu pobytu matky v jejich domácnosti bezmála 2 roky po nehodě, došlo k rozporům v jejím manželství, které je v současné době před rozvodem.
3. S ohledem na dobu, kdy došlo k dopravní nehodě, posoudil okresní soud nárok žalobkyň po právní stránce dle ust. § 11 a § 13 občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. (dále jen obč. zák.) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Dovodil pasivní legitimaci žalované, která k realizaci své činnosti použila svého zaměstnance Radka J., který se dopustil nedbalostního přečinu usmrcení. Občanskoprávní sankce dle ust. § 13 obč. zák. postihuje samotnou právnickou osobu. Dle ust. § 444 odst. 3 obč. zák. přiznal zákon pozůstalým rodinným příslušníkům jednorázovou paušální náhradu za usmrcení osoby blízké, a to v případě žalobkyň ve výši 240.000 Kč každé z nich. Přestože ústavní soud připustil možnost přiznání náhrady nemajetkové újmy v rámci ochrany osobnosti nad rámec jednorázového odškodného, dospěl okresní soud k závěru, že na straně žalobkyň se nejedná o případ zásahu od osobnostní sféry v takové míře se vymykající obdobným případům, že by se zákonné jednorázové odškodné jevilo jako nedostatečné.
4. Proti tomuto rozsudku podaly včasné odvolání obě žalobkyně a navrhovaly jeho zrušení a vrácení okresnímu soudu k dalšímu projednání a rozhodnutí, popř. jeho změnu tak, že žalobě bude vyhověno. Namítaly, že okresní soud neprovedl navrhovaný důkaz vypracováním znaleckého posudku k posouzení dopadu úmrtí Františka H. na duševní stav žalobkyň, přestože bylo z tohoto důvodu jednání okresního soudu odročováno. Okresní soud rovněž nehodnotil navrhovaný důkaz

posudkem o invaliditě žalobkyně b), kterým mělo být prokázáno, že duševní otřes, který utrpěla v souvislosti se smrtí svého otce, se stal příčinou její invalidity. Okresní soud v rozsudku neuvedl, jaká skutková zjištění učinil a jaký učinil závěr o skutkovém stavu a rovněž neodůvodnil svůj závěr, proč nepostupoval dle ust. § 3079 odst. 1 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Nesouhlasily se závěrem, že zde nejsou podmínky pro přiznání nemajetkové újmy nad rámec vyplacené paušální náhrady dle ust. § 444 odst. 3 obč. zák. V této souvislosti poukázovaly na kvalitu vzájemného vztahu žalobkyň a zemřelého, délku společného soužití, citové vazby, vzájemnou pomoc a oporu, jakož i finanční podporu. U obou žalobkyň přerostla psychická bolest do duševního onemocnění. Dále poukázovaly na míru zavinění škůdce, nečekanost úmrtí a jeho způsob a vážné narušení manželství žalobkyň b).

5. Žalovaná navrhovala potvrzení rozsudku jako věcně správného. Souhlasila se závěrem okresního soudu o nemožnosti aplikace ust. § 3079 odst. 2 o. z., jakož i závěrem o nedůvodnosti přiznání nároku žalobkyň nad rámec vyplacené jednorázové náhrady dle ust. § 444 odst. 3 obč. zák. Rozsudek obsahuje skutková zjištění z jednotlivých provedených důkazů s tím, že jednotlivé důkazy jsou v občanskoprávním řízení prováděny k prokázání určitého tvrzení. Pokud žalobkyně ani netvrdily rozhodné skutečnosti pro přiznání uplatňovaného nároku, nebylo namístě provádět další dokazování. Poukázoval rovněž na rozdílné okolnosti dané věci a skutkových okolností řešených v ústavním nálezu, na který žalobkyně odkazovaly a ze kterého tak nelze vycházet v této věci.
6. Žalovaná podala odvolání do odstavce II. výroku rozsudku, kterým bylo rozhodnuto o nákladech řízení, když nesouhlasila s aplikací ust. § 150 o. s. ř. Žalobkyně obdržely významné finanční částky v souvislosti s tragickou událostí, které okresní soud žádným způsobem nezohlednil a nepřihlédl k dalším skutečnostem týkajícím se jejich majetkových poměrů. Poukázoval na další soudní spory mezi účastníky, kde soudy vždy rozhodovaly dle ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. dle procesního úspěchu ve věci.
7. Z podnětu podaných odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a dospěl k závěru, že odvolání žalobkyň nelze upřít zčásti důvodnosti.
8. Okresní soud při dokazování postupoval v souladu s procesními předpisy, z provedených důkazů vyvodil logická zjištění odpovídající ustanovení § 132 o. s. ř. Přestože lze souhlasit s odvolací námitkou žalobkyň ohledně nestandardního postupu okresního soudu, který odročil jednání za účelem vypracování znaleckého posudku z oboru psychiatrie a psychologie a následně k provedení tohoto důkazu nepřistoupil s odkazem na znění nového občanského zákoníku, rovněž odvolací soud nepovažoval za nezbytné vypracování tohoto znaleckého posudku, jakož i posudku o invaliditě žalobkyně b). Z lékařských zpráv vyplývá, že žalobkyně v souvislosti s tragickou událostí navštěvovaly psychiatrickou ambulanci a byly ambulantně léčeny pro smíšenou úzkostně depresivní poruchu. Prokázání tvrzení žalobkyň ohledně vzniku duševní poruchy v důsledku tragické události by bylo podstatné v případě uplatnění nároku žalobkyň na náhradu škody na zdraví, nikoliv při posouzení nároku na náhradu nemajetkové újmy v souvislosti se zásahem do osobnostních práv žalobkyň.
9. Je pravdou, že okresní soud v rozsudku s ohledem na přijatý právní názor neuvedl zjištěný skutkový stav, avšak tato skutečnost nečiní předmětný rozsudek nepřezkoumatelným, když jednotlivá skutková zjištění okresního soudu vyplývají z provedených důkazů. Odvolací soud vycházel ze skutkových zjištění okresního soudu, když skutkový stav zůstal u odvolacího soudu nezměněn.
10. Okresní soud správně posoudil nárok žalobkyň dle ust. § 11 a § 13 obč. zák., když v dané věci není prostor pro aplikaci ust. § 3079 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., jak žalobkyně navrhovaly, neboť toto ustanovení se týká náhrady škody. Tvrzené nároky žalobkyň jsou však s ohledem na dobu vzniku škody odškodňovány dle obecných ustanovení na ochranu osobnosti.

11. Odvolací soud však nesouhlasí se závěrem okresního soudu, že zde nejsou podmínky pro přiznání nemajetkové újmy nad rámec paušálně stanovených částek dle ust. § 444 odst. 3 obč. zák., nikoliv však ve výši požadovaných žalobkyněmi.
12. Soudy jsou povinny zkoumat dílčí zásahy do jednotlivých osobnostních práv jednotlivě a ve vzájemných souvislostech. Odvolací soud má za to, že v dané věci protiprávním jednáním žalované došlo k neoprávněnému zásahu do osobnostních práv žalobkyně, a to práva na soukromí a soukromý život, jehož součástí je i rodinný život, zahrnující právo na vytváření a rozvíjení vzájemných citových, morálních a sociálních vazeb mezi nejbližšími osobami. Citové vazby mezi rodinnými příslušníky jsou unikátním druhem vztahů, které se vyznačují dlouhodobým, silným a úzkým sepejetím daných osob a jsou utvářeny dlouhodobým soužitím. Mezi tradičně nejužší spojení lze řadit vztahy mezi rodičem a dítětem a mezi manžely. Narušení takových pout, zejména pokud k němu dojde na základě tragické události, vyvolá zásah nejen do integrity samotného jedince, který byl přímo dotčen takovou událostí, ale pochopitelně také do integrity s ním spjatých blízkých osob. Jedná se o újmu, kterou nelze odčinit a jen stěží překonat. Protiprávní narušení těchto vztahů představuje neoprávněný zásah do práva na soukromí a rodinný život.
13. V řízení byly prokázány mimořádně pevné a dlouhodobé citové vazby žalobkyně a zemřelého vyplývající z dlouhodobého společného soužití, rodinných vazeb s přihlédnutím k citové a finanční vázanosti. Manželství zemřelého a žalobkyně a) trvalo více než 40 let, v tomto celoživotním svazku si byli vzájemnou oporou a společně vytvořili pevné rodinné vazby, které byly přetřhány. S ohledem na společné rodinné soužití žalobkyně b) v rodinné domácnosti žalobkyně a) a zemřelého krátce před dopravní nehodou, jakož i s přihlédnutím k morální a finanční podpoře, které se jí ze strany zemřelého dostávalo, se rovněž na její straně jednalo o mimořádně pevné citové vazby na zemřelého. Za této situace má odvolací soud za to, že provedeným dokazováním byly zjištěny mimořádné okolnosti takové intenzity, které odůvodňují přiznání nemajetkové újmy nad rámec jednorázového odškodnění dle ust. § 444 odst. 3 obč. zák., kterého se žalobkyním již dostalo, když smrt poškozeného se odrazila v poměrech žalobkyně v míře překračující běžné útrapy, které jsou reparovány dle ust. § 444 odst. 3 obč. zák.
14. Z nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2844/14 vyplývá, že při stanovení výše relutární náhrady je nutno přihlížet k judikaturou ustáleným kritériím pro její určení, a to jak na straně poškozeného (pozůstalého), tak na straně škůdce (osoby odpovědné). Odvolací soud přihlédl k náhlosti úmrtí manžela a otce žalobkyně, jakož i ke způsobu úmrtí. Na straně žalobkyně a) odvolací soud přihlédl k délce společného soužití se zemřelým, ke skutečnosti, že v době, kdy vychovali tři děti, které se již osamostatnily a kdy mohli společně trávit a užívat si důchodový věk a být si vzájemnou oporou, došlo k přetržení celoživotního vztahu a žalobkyně a) zůstala bez životního partnera. S ohledem na duševní stav žalobkyně a) po tragické události, se tato nebyla schopna postarat o svou matku, která se krátce před dopravní nehodou přistěhovala do její domácnosti a z této byla nucena se opět odstěhovat. Na straně žalobkyně b) přihlédl odvolací soud k intenzitě vzájemných citových vztahů mezi dcerou a otcem, který se odrazil ve společném soužití krátce před dopravní nehodou, přestože už v této době měla žalobkyně b) novou rodinnou domácnost. Účastnickou výpovědí žalobkyně b) a svědka Martina R. bylo prokázáno, že okolnosti, které nastaly po tragické události, měly negativní dopad na manželství žalobkyně b) a v konečném důsledku vedly k jeho faktickému rozpadu. Odvolací soud naopak nepřihlédl k ukončení vysokoškolského studia ze strany žalobkyně b), když z jejího tvrzení vyplývá, že důvodem ukončení byla rovněž finanční otázka, přičemž ze shodných tvrzení účastníků vyplývá, že žalobkyni b) byla nad rámec paušální náhrady dle ust. § 444 odst. 3 obč. zák. soudem přiznána a vyplacena částka přesahující 80.000 Kč, která mohla být použita k pokračování ve studiu.
15. Je nepochybné, že psychická bolest ze ztráty velmi blízkého člověka je často vnímána jako nesnesitelná a omezující ostatní aktivity pozůstalého. Z lékařských zpráv bylo zjištěno, že na straně žalobkyně tato psychická bolest přerostla do duševního onemocnění, resp. na straně žalobkyně b)

došlo ke zhoršení jejího již dříve léčeného duševního onemocnění. Byť tvrzení žalobkyň o vzniku a diagnostikování smíšené chronické úzkostně depresivní poruchy a s ní spojenými následky, je možno podřadit pod nároky z odpovědnosti za škodu v podobě bolestného či ztížení společenského uplatnění bez ohledu na to, zda byly tyto nároky ze strany žalobkyň uplatňovány či nikoliv, jedná se o okolnost, ke které lze přihlídnout při stanovení výše relutární náhrady. Na duševní zdraví musí být nahlíženo jako na důležitou součást soukromého života. Právo na soukromí v sobě zahrnuje i právo vytvářet a rozvíjet vztahy s ostatními lidskými bytostmi. Zachování duševní stability je v tomto kontextu nepostradatelnou předběžnou podmínkou k účelnému požívání práva na respektování soukromého života.

16. Na straně žalované odvolací soud přihlédl ke skutečnosti, že dopravní nehoda byla způsobena jejím zaměstnancem při plnění pracovních úkolů. Přestože z vyjádření žalované je zřejmé, že neměla v úmyslu tragickou událost bagatelizovat a při vyřizování celé záležitosti spolupracovala s pojišťovnou, neučinila žádný krok nad rámec plnění poskytnutého pojišťovnou, neprojevila konkrétním způsobem lítost nad danou událostí, neposkytla žalobkyním nad rámec soudem přiznaných částek žádné plnění ke zmírnění dopadů tragické události.
17. S přihlédnutím ke všem výše uvedeným skutečnostem považuje odvolací soud za přiměřené přiznání relutární náhrady ve výši 200.000 Kč na straně žalobkyně a) a ve výši 60.000 Kč na straně žalobkyně b). Takto přiznané částky jsou v souladu s principem proporcionality odrážející obecně sdílené představy o spravedlnosti a výši přiznaných náhrad ve skutkově obdobných případech. V této souvislosti odvolací soud odkazuje např. na rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 71 Co 268/2016, ve kterém byla manželce zemřelého za obdobného skutkového stavu přiznána náhrada ve stejné výši. Pozůstalé dceři byla sice přiznána vyšší náhrada, avšak při jejím stanovení bylo vycházeno z rozdílného skutkového stavu, kdy žila s otcem v době jeho úmrtí společně se svou rodinou v jednom domě a s ohledem na jeho podnikání, ve kterém mu společně se svým manželem pomáhala, byla na něm rovněž částečně finančně závislá.
18. Z těchto důvodů odvolací soud změnil napadený rozsudek dle ust. § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. co do nároku žalobkyně a) na úhradu částky 200.000 Kč a žalobkyně b) na úhradu částky 60.000 Kč tak, že v této části bylo žalobě vyhověno. Ve zbylé části nároků žalobkyň byl rozsudek dle ust. § 219 o. s. ř. jako věcně správný potvrzen.
19. O nákladech řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 2 a ust. § 142 odst. 3 o. s. ř. a žalobkyním vznikl nárok na náhradu nákladů řízení, když rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu. Odvolací soud zavázal žalovanou k nahrazení částky 38.188 Kč představující odměnu za 6 úkonů právní pomoci (převzetí věci, podání žaloby a účast u jednání soudu dne 8. 3. 2017, 7. 6. 2017, 15. 1. 2018 a 7. 2. 2018) po 2.480 Kč u každé z žalobkyň dle ust. § 12 odst. 4, § 9 odst. 4 písm. a) a § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen vyhl.), tj. celkem u obou žalobkyň částku 29.760 Kč, 6x režijní paušál po 300 Kč dle ust. § 13 odst. 3 vyhl., tj. 1.800 Kč, to vše navýšeno o 21% DPH ve výši 6.628 Kč. Odvolací soud nepřiznal odměnu za doplnění tvrzení ze dne 10. 4. 2017, když tato mohly žalobkyně uvést již v samotné žalobě a nejedná se tak o účelně vynaložený náklad.
20. O náhradě odvolacího řízení bylo rozhodnuto dle ust. § 224 odst. 1 o. s. ř. s přihlédnutím k ust. § 142 odst. 3 o. s. ř. a procesně úspěšným žalobkyním byla přiznána náhrada nákladů odvolacího řízení v plné výši. Žalovaná byla zavázána nahradit žalobkyním částku 15.958 Kč představující odměnu za dva úkony právní služby po 2.480 Kč u každé z žalobkyň (podání odvolání, účast u jednání odvolacího soudu), tj. 9.920 Kč, 2x režijní paušál po 300 Kč, tj. 600 Kč, náhradu za ztrátu času v rozsahu 8 půlhodin dle ust. § 14 odst. 1 písm. a) a § 3 vyhl., tj. 800 Kč, náhradu cestovního ve výši 1.868 Kč (cesta z Šumperku do Ostravy a zpět v celkové délce 300 km, průměrné spotřebě vozidla 7,3 l benzínu Natural 95 na 100 km, ceně paliva 30,50 Kč/l dle vyhl. č. 463/2017 Sb. a náhradě ve výši 4 Kč za kilometr), to vše navýšeno o DPH ve výši 2.770 Kč.

21. Náklady řízení byla žalovaná zavázána zaplatit ve lhůtě stanovené dle ust. § 160 odst. 1 o. s. ř. k rukám zástupce žalobkyně (ust. § 149 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **je dovolání přípustné**, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně.

Ostrava 29. října 2018

JUDr. Radmila Baďurová v. r.
předsedkyně senátu